

REVIEW

of the monograph

“THE HIGHER EDUCATION - FROM THE TRADITION TO THE MODERNITY”

Author: Maria Atanasova Fartunova

Reviewer:

Todorka Dimova Kineva

Chief Assist. Dr.

Department of Economic Sociology
at University of National and World Economy

✉ t.kineva@unwe.bg

🌐 Bulgaria

ПОГЛЕД КЪМ ВИШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ – НЕГОВОТО СЪСТОЯНИЕ, ПРОБЛЕМИ И ПЕРСПЕКТИВИ

В новата книга на Мария Фъртунова „Висшето образование – от традицията към модерността”¹ са поставени изключително важни проблеми, оценки и виждания, свързани със състоянието и бъдещето на висшето образование, което има особено важно значение за стопанския и социален просперитет на страната ни. Не случайно първостроителят на социална Европа Жак Делор определя образованието като „скрито съкровище”.

Като възприема тази теза и на основата на своя опит и получени резултати от проведени авторски изследвания, авторката аргументирано защитава идеята за ролята на образованието, в т.ч. и на висшето образование, за изграждането на личността, за нейната реализация и самоутвърждаване. Не случайно подчертава, че образованието е мощен социален фактор за цивилизационно развитие и на тази основа го дефинира като цивилизационен белег.

Допълването на социологическия подход с историческия при изследването на образованието, като фактор за цивилизационно развитие, разширява и задълбочава анализа за неговото пряко и косвено въздействие върху различните етапи от развитието на обществото. Прилагането на двата подхода разширяват възможностите за постигане на по-голяма аргументация по отношение на определянето на положителните и отрицателните страни на съвременното образование, нерешените му проблеми, ролята на социално-икономическата среда, публичните социални политики, оптимизирането на връзката между образователната структура и селищната мрежа, и не на последно място – нов поглед към българската образователна традиция в процеса на модернизацията на обществото.

Състоянието, проблемите и тенденциите в развитието на висшето образование се отнасят за периода 2001-2002 и 2019-2020 учебни години по отношение на студенти,

¹ Фъртунова, М. Висшето образование – от традицията към модерността. Русе: Академично издателство „Русенски университет”, 2021. 136 с.

докторанти, преподаватели, образователна инфраструктура и финансиране. Направените обобщения, изводи и препоръки са коректни от гл.т. на информацията, нейният анализ и полезност за развитието на висшето образование у нас. Те обаче са показателни, че очертаните проблеми, отнасящи се до висшето образование не се решават своевременно.

Важно място в анализа на Мария Фъртунова заема проблемът за социалните измерения на висшето образование. Осъщественият теоретичен анализ разкрива същността на социалните измерения на висшето образование, базиран на принципите на равнопоставеността и справедливостта, на неговата сложна факторна обусловеност (юридическа, организационна, социална и личностна), на механизмите на формиране, ясно свързани с предприетите мерки (меки и твърди) и действащите политики.

Убедителни са авторските обобщения и изводи, свързани с необходимостта от съчетаване на образованието и науката, на основата на проведено авторско изследване. С прилагане на метода на експертната оценка са идентифицирани начините за развитие и утвърждаване на практика за съчетаване на науката и образованието. Едновременно с това са приведени данни за мнението на експертите, при какви условия тези начини могат да бъдат осъществени. Прозорливо експертите са посочили и възможните предизвикателства, както и възможността висшите училища да отговорят на тези предизвикателства.

На този фон, с обяснима тревога и по неоспорим начин е посочена необходимостта от внедрителска дейност и ролята и значението на инструментите на държавната политика тя да се превърне в постоянна задача, като за целта се възстановят звената за развойна дейност.

С дълбока убеденост се защитава тезата за необходимостта от сътрудничество между висшите училища и организациите от практиката, като необходимо условие за повишаване на технологичното равнище на икономиката и на нейната конкурентоспособност. Като се основава на мнението на експертите-респонденти, авторката анализира съществуващото сътрудничество на този етап, причините, които ограничават неговото разрастване и представя възможни нови форми за подобряване и повишаване на неговата ефективност.

Направеното заключение, че висшето образование работи в полза на обществото би следвало да предизвика интереса на ръководители и специалисти от различни равнища и сфери на управление да използват агрегираната в него мощ за развитието на личността, за нормално функциониране и развитие на институциите и организациите. В този смисъл и в тази връзка отделените публични средства за образованието не трябва да се разглеждат като разходи, а като инвестиция за по-добро бъдеще.